

**Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz synteza ustaleń
projektu studium**

1. CEL OPRACOWANIA.

Zadaniem Studium jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym identyfikacja ważniejszych walorów środowiska, położenia i zagospodarowania gminy oraz rozpoznanie potrzeb jej mieszkańców i innych użytkowników związanych z rozwojem gminy. W oparciu o analizę w zakresie uwarunkowań określono kierunki rozwoju przestrzennego gminy, których celem jest harmonijne kształtowanie ładu przestrzennego oraz minimalizacja konfliktów przestrzennych.

2. SYNTEZA UWARUNKOWAŃ ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KLUKOWO.

Gmina Klukowo znajduje się w południowo - zachodniej części województwa podlaskiego, w powiecie wysokomazowieckim, około 73 km od stolicy regionu – Białegostoku. Gmina graniczy z następującymi jednostkami osadniczymi:

- na północnym – zachodzie z gminą Czyżew – Osada,
- na północy z Szepietowem,
- od wschodu z gminami Brańsk i Rudka, położonymi w powiecie bielskim,
- od południa z miastem i gminą Ciechanowiec,
- od zachodu z gminą Boguty – Pianki, usytuowaną w województwie mazowieckim, powiecie ostrowskim.

Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania terenu oraz stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony.

Usytuowanie gminy na tle powiatu jest korzystne, ponieważ przez teren gminy przebiega droga powiatowa, umożliwiająca dojazd do drogi krajowej nr 66 Brańsk –

Zambrów, z kolei ta tworzy połączenie z drogą Zambrów – Białystok (droga krajowa nr 8). Jest to znacznym ułatwieniem komunikacyjnym dla mieszkańców gminy.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego nr IX/80/03 z dnia 27.06.2003 r., Klukowo zaliczono do gminnych ośrodków rozwoju, który pełni funkcję usługową w zakresie administracji, ochrony zdrowia, opieki społecznej, oświaty i kultury, sportu oraz funkcje gospodarcze. Ponadto wyznaczono w planie ponadlokalne funkcje osadnicze w zakresie specjalistycznej obsługi rolnictwa. Na terenie gminy przewidziano rozbudowę systemu gazowniczego w latach 2011 – 2020 i rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej.

Struktura zagospodarowania przestrzennego gminy nie przedstawia się najlepiej, ponieważ sieć osadnicza jest bardzo rozproszona, rozmieszczenie ludności w miejscowościach nierównomierne. Poza Klukowem do miejscowości o największej koncentracji ludności zaliczono Kuczyn, Wyszonki Błonie, Kostry - Podsędkowięta, Wyszonki – Wypychy, Gródek i Trojanowo. Obszar gminy podzielony został administracyjnie na 37 sołectw. Gmina Klukowo jest obszarem głównie rolniczym. Wsie zachowały układ przestrzenny tzw. okolic drobnoszlacheckich, złożonych z kilku przysiółków. Współczesna wymiana zabudowy powoduje powstanie chaosu przestrzennego w zabudowie pierzei. Dominującym typem zabudowy jest zabudowa zagrodowa z niewielkim udziałem usług. Na terenie gminy występuje również zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna.

Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego, wielkości i jakości zasobów wodnych, rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz wymogów ochrony środowiska i przyrody.

Oдноśnie budowy geologicznej omawiany obszar leży w obrębie prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej. Podrzedną jednostką tektoniczną w tej części platformy jest antekliza mazursko – białoruska. Morfologicznie teren gminy reprezentuje typ rzeźby polodowcowej pochodzącej z okresu zlodowacenia środkowopolskiego. Wysoczyznę Wysokomazowiecką charakteryzują lekko faliste równiny lub powierzchnie płaskie łagodnie rozcięte formami dolinnymi. W granicach gminy wyróżnić można następujące jednostki geomorfologiczne:

- wysoczyznę plejstoceńską obejmującą znaczną część obszaru wyniesionego około 120 -160 m n.p.m. (na północ od Klukowa w kierunku Żabińca),
- równinę sandrową położoną ok. 115 - 130 m n.p.m., zajmującą niewielki obszar w południowej i południowo-wschodniej części gminy.

Pod względem hydrograficznym obszar gminy Klukowo położony jest w dorzeczu Bugu. Głównym ciekim wodnym gminy jest Nurzec, stanowiący południowo – wschodnią granicę gminy Klukowo. Nurzec, Nitka i Płonka oraz sieci ich dopływów bocznych odwadniają około 95% powierzchni obszaru. W miejscowości Kuczyn w latach 1996 – 1997 zbudowano jaz na rzece Nurzec. Na terenie całej gminy występuje szereg małych stawów i oczek wodnych położonych najczęściej w zagłębieniach bezodpływowych lub o utrudnionym odpływie. W Malinowie, Gródku, Klukowie, Łuniewie Małym, Lubowiczu Wielkim, Trojanowie, Piętkach – Żebrach, Sobolewie, Kapłani i Wyszonkach – Włostach znajdują się nieduże zbiorniki wodne. Tereny rolne położone w zachodniej części gminy przewidziane są do melioracji. W związku z warunkami hydrogeologicznymi obszar gminy zróżnicowany jest na dwa rejony o odmiennych warunkach występowania wód gruntowych. Pierwszy rejon obejmuje dna dolin i obniżeń oraz równinę sandrową i niewielki fragment wysoczyzny, gdzie wody gruntowe utrzymują się w łatwo przepuszczalnych utworach piaszczystych o dobrych warunkach infiltracyjnych. Rejon drugi charakteryzuje się występowaniem wód gruntowych o zwierciadle nieciągłym, lub gdzie ciągłość zwierciadła może ulegać zakłóceniom. Zasięg tej strefy związany jest z występowaniem od powierzchni utworów trudniej przepuszczalnych i o gorszych warunkach infiltracyjnych, czyli glin zwałowych charakterystycznych dla obszaru wysoczyznowego.

Gleby w gminie Klukowo mają bardzo korzystne właściwości agrotechniczne. Około 2582 ha (30% powierzchni gruntów ornych gminy) to gleby IIIa i IIIb klasy, natomiast gleby klasy IVa i IVb stanowią 54,6% powierzchni gruntów ornych gminy zajmują w gminie 4693 ha. Podstawowymi typami gleb występującymi na obszarze gminy są bielice i pseudobielice oraz gleby brunatne. Lokalnie występują czarne ziemie oraz w dnach dolin rzecznych i obniżeń mady, gleby torfowe, torfowo – mułowe i murszowe. Biorąc pod uwagę, że gleby w gminie mają dobry wpływ na rozwój rolnictwa, tak warunki klimatyczne w pewnym stopniu ograniczają ten rozwój, gdyż panuje tu klimat umiarkowany przejściowy z wyraźnym wpływem czynników kontynentalnych, charakteryzujących się surowością warunków.

Roślinność porastająca tereny gminy Klukowo należy do Zielonych Płuc Polski. W krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA dolina Nurca uznana została jako korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym. Teren gminy znajduje się w zasięgu występowania dębu bezszypułkowego i sosny. W dolinie rzeki Nurzec występują siedliska wilgotne i mokre związane z obniżeniami terenu i doliną rzeki. Znajduje się tu naturalna roślinność wodna, torfowiskowa i bagienna, zbiorowiska krzewiastych wierzb oraz fragmenty łągów wierzbowo – topolowych. Grunty pod lasami i zadrzewieniami zajmują powierzchnię 1 176 ha. Lesistość gminy (9,5 %) jest zdecydowanie niższa od średniej województwa podlaskiego (29,6 %). Wpływa na to głównie duża żyzność gleb, która spowodowała sytuację, iż rolnictwo wyeliminowało lasy na glebach żyznych. Potrzeby dolesień w gminie są duże i zostały

określone na 620 ha w trzech etapach do 2020 r. na gruntach o niskiej bonitacji. Dolesienia powinny sprzyjać powiększeniu istniejących kompleksów leśnych oraz łączeniu mniejszych w jeden kompleks.

Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych.

Na terenie gminy Klukowo znajdują się dwa pomniki przyrody: topola biała znajdująca się w Kuczynie oraz grupa 3 topól białych w Żabiniecu. Ponadto ze względu na swoje walory przyrodnicze rzeka Nurzec została zaliczona do Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET - POLSKA, jako 48 krajowy korytarz ekologiczny (znaczenie krajowe). Choć sieć ECONET-POLSKA nie posiada umocowania prawnego, jest pewną wytyczną polityki przestrzennej – w związku z tym istnieją plany powiększenia OCHK "Dolina Bugu i Nurca". Poza tym teren gminy Klukowo należy do obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski.

Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego struktura użytkowania gruntów.

W strukturze własności gminy Klukowo dominują grunty orne, stanowią 69,39% wszystkich gruntów będących w granicach administracyjnych gminy. Pozostałe grunty posiadają podobną strukturę własności, gdyż stanowią kolejno pastwiska 9,51% gruntów będących w granicach administracyjnych gminy, lasy i grunty leśne 9,07%, łąki 6,09%, pozostałe grunty i nieużytki 5,58%, sady 0,36%.

Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków dóbr kultury współczesnej.

Teren gminy w przeszłości były obszarami o silnym osadnictwie szlacheckim, które miało miejsce przede wszystkim w wiekach średnich. Osadnictwo to wynikało m.in. z ruchów ludnościowych z gęsto zaludnionych terenów północnego Mazowsza. Na terenie gminy Klukowo w 1995 roku odkryto 2 cmentarzyska. Cmentarzysko w Żebrach Wielkich datowane jest na schyłek epoki brązu i początki epoki żelaza, a użytkowane było przez ludność kultury łużyckiej. W Gródku cmentarzysko założono około 100 r. p.n.e. Funkcjonowało ono przez około 250 lat.

W gminie Klukowo znajduje się 10 obiektów wpisanych do rejestru zabytków, 24 obiekty wpisane do ewidencji zabytków, 5 cmentarzy ujętych w rejestrze i gminnej ewidencji

zabytków. Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są liczne stanowiska archeologiczne, nie wpisane do rejestru zabytków. Są to głównie osady, punkty i ślady osadnicze oraz grodziska. Z kolei strefy ochrony konserwatorskiej dotyczą następujących lokalizacji:

- Gródek – zespół dworski obejmujący dwór drewniany z przełomu XIX/XX w., spichlerz murowany z początku XX w., 2 obory murowane z początku XX w. oraz pozostałości parku; granice obejmują działki 423/1, 423/2 i 423/21
- Klukowo – cmentarz rzymskokatolicki – groby o znaczeniu historycznym; granice ochrony obejmują działkę 196c (w granicach muru cmentarnego)
- Kuczyn – cmentarz przykościelny – nagrobki w zespole kościoła parafialnego p.w. Zmartwychwstania Pańskiego – granice ochrony obejmują działkę nr 453a oraz część działki 453
- Kostry – Podsędkowięta – cmentarz z okresu I wojny światowej – granice ochrony obejmują część działki nr 580
- Lubowicz – Byzie – cmentarz z okresu I wojny światowej, granice ochrony obejmują działkę nr 23
- Wyszonki Kościelne – kościół murowany z lat 1904 – 1912 w zespole kościoła parafialnego p.w. Narodzenia NMP, granice ochrony obejmują działkę nr 35a; cmentarz rzymskokatolicki – nagrobki, granice ochrony obejmują część działki nr 26

Ponadto ustalono wskazania, dla których obszarów lub obiektów zabytkowych należy strefy ochrony wyznaczyć. Są to:

- Strefa ochrony konserwatorskiej obejmująca zespół kościoła parafialnego p.w. św. Józefa w Klukowie, obejmującą kościół murowany z 1835 r., dzwonnice drewnianą z 1920 r. i plebanię murowaną z lat 1932 – 1936 r.
- Strefa ochrony konserwatorskiej zachowanych elementów zabytkowych cmentarza rzymskokatolickiego w Wyszonkach Kościelnych, obejmującego cały cmentarz w granicach ogrodzenia – działką nr 26.

Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców

Gmina Klukowo pod względem powierzchni należy do najmniejszych gmin wiejskich województwa i zamieszkuje ją 4 609 osób, co stanowi 7,8% mieszkańców powiatu i 0,39% mieszkańców województwa. Wskaźnik gęstości zaludnienia w gminie Klukowo w 2008r. wynosił 37 osób/1km² i był znacznie niższy zarówno w porównaniu z powiatem (46 osób/1km²) jak i z województwem (59 osób/1km²).

W latach 2000-2008 liczba ludności gminy zmalała o 199 mieszkańców, a więc o 4,1%, podczas gdy w powiecie liczba mieszkańców zmalała o 1,9%, a w województwie

o 1,6%. Największy spadek liczby ludności zanotowano w 2006 roku. Spadek ten wyniósł aż 66 osób. Wzrost liczby ludności zanotowano jedynie w 2001 r. (wzrost o 34 osoby). Od tego czasu średnio w roku liczba ludności spada o ok. 30 osób.

Czynnikiem w znacznym stopniu hamującym rozwój demograficzny jest ujemne saldo migracji, wskazujące na odpływ ludności z gminy. W badanym okresie przyjmuje ono coraz większe rozmiary. Przyczyną tego zjawiska była recesja gospodarcza oraz regres w budownictwie.

Wg Banku Danych Regionalnych GUS w latach 2000 i 2008 nastąpił spadek roczników przedprodukcyjnych o 4,9%, wzrosła natomiast liczba ludności w wieku produkcyjnym o 3,3% i liczba ludności w wieku poprodukcyjnym o 1,6%. Taka struktura wieku jest efektem większej liczby urodzeń w latach minionych.

Biorąc pod uwagę dane pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego GUS w 2002r. można stwierdzić, iż poziom wykształcenia w gminie Klukowo jest znacznie niższy zarówno w porównaniu z powiatem jak i z województwem, a w szczególności:

- udział osób z wykształceniem wyższym wynosi zaledwie 1,9% a z wykształceniem policealnym 1,2%;
- udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym jest znacznie wyższy i wynosi odpowiednio 20,8% i 36,1%.

W skład sieci osadniczej gminy Klukowo wchodzi 38 miejscowości wiejskich tworzących 37 sołectw. Charakteryzuje ją duże rozdrobnienie, gdyż aż 14 miejscowości liczy poniżej 100 mieszkańców a 18 miejscowości liczy od 100 do 200 mieszkańców. Wg danych uzyskanych na koniec 2008r. teren gminy Klukowo zamieszkiwało 4 609 osób. Najliczniejszym sołectwem pod względem liczby mieszkańców jest sołectwo Klukowo, z liczbą mieszkańców 630. Sołectwem o najmniejszej liczbie mieszkańców jest sołectwo Wyszonki – Włosty, które zamieszkuje 22 mieszkańców.

Jednym ze źródeł utrzymania mieszkańców gminy Klukowo jest rolnictwo, w którym znalazło zatrudnienie około 60% ludności zawodowo czynnej. Jednak mała opłacalność produkcji rolnej sprawia, iż nie jest to jedyne źródło utrzymania ludności posiadającej gospodarstwa rolne. Oprócz rolnictwa mieszkańcy gminy znajdują zatrudnienie w pozarolniczych działach gospodarki.

Spadek zatrudnienia w okresie 1990-99 spowodował powstanie bezrobocia. Na koniec 2008 r. gmina Klukowo należała do gmin o najniższym bezrobociu w powiecie wysokomazowieckim. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła wówczas 107 osób, z czego 51 osób stanowiły kobiety (48%). Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Klukowo w 2008r. wynosił 4,1 %, podczas gdy średnio w powiecie wskaźnik ten wynosił 4,8 % a w województwie 6,1 %. W latach 2003-2008 liczba bezrobotnych stopniowo ulegała zmniejszeniu. W gminie Klukowo odnotowano

spadek liczby bezrobotnych aż o 51%. Sytuacja ta została jednak odnotowana w całym kraju.

W latach 2000 – 2008 w gminie Klukowo wzrosła liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON, z czego największy odsetek dotyczy sektora prywatnego. Przyrost liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw wyniósł 18,81 % i był wyższy niż wskaźniki dla województwa podlaskiego i powiatu wysokomazowieckiego.

Uwarunkowania wynikające ze stanu infrastruktury społecznej.

Zasoby mieszkaniowe gminy Klukowo w 2008 r. wynosiły łącznie 1 211 mieszkań. W porównaniu z 2000r. liczba mieszkań zmalała o 100, tj. o ok. 8%. Liczba mieszkań przypadająca na 1000 ludności w gminie Klukowo wynosi 263 mieszkań i kształtuje się nieco poniżej średniej w powiecie, gdzie wskaźnik ten wynosi 289 (województwo – 344). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie wynosiła 110,5m² (powiat - 97,5m²; województwo - 73,6m²), natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę to 29m² (powiat - 28,2m²; województwo - 25,3m²;). Udział mieszkań komunalnych w zasobach mieszkaniowych z 2,2% w 2000r. zmalał do 1,8% w 2007r. W badanym okresie liczba mieszkań komunalnych spadła z 29 w 2000r. do 22 w 2007r., tj. o 4%. W gminie Klukowo 22 mieszkania wchodziły w skład zasobów gminy, 4 mieszkania wchodziły w skład zasobów zakładów pracy, 1 175 mieszkań należy do osób fizycznych, zaś 8 mieszkań do pozostałych podmiotów.

Liczba obiektów szkolnych na terenie gminy Klukowo to 4 szkoły podstawowe znajdujące się w miejscowościach Klukowo, Łuniewo Małe, Kuczyn, Wyszonki Kościelne oraz 1 gimnazjum w Klukowie.

Gminne zadania z zakresu opieki społecznej oraz zadania zlecone w tym zakresie realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klukowie, będący jednostką organizacyjną Urzędu Gminy.

W Klukowie znajduje się Gminny Ośrodek Kultury, gdzie każdy mieszkaniec ma możliwość nieodpłatnego korzystania ze sprzętu sportowego i gier świetlicowych, uczestnictwa w zespołach i kołach zainteresowań, udziału w imprezach kulturalnych i rekreacyjno – rozrywkowych.

Obszar Gminy jest bardzo skromnie wyposażony w infrastrukturę sportową, na którą składają się boiska sportowe przy szkołach podstawowych oraz sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Klukowie. Obok szkoły wybudowano w 2009 roku boisko wielofunkcyjne Orlik.

Aktualnie na terenie gminy nie ma urządzeń turystycznych. Brakuje bazy noclegowej hoteli, zajazdów, jedynie w budynku po Przedsiębiorstwie Budownictwa Ogólnego znajduje się 15 pokoi noclegowych. W okresie letnim nad rzeką Nurzec znajduje się dzikie pole namiotowe.

Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Gmina Klukowo może być narażona na takie zagrożenia jak:

1) Zagrożenie powodziowe

Przez obszar gminy Klukowo przepływa rzeka Nurzec. Rzeka ta ma nieuregulowane koryto. W okresie roztopów wiosennych rzeka występuje z koryta i zalewa powierzchnię terasy zalewowej, co przyczynia się do podnoszenia się poziomu wody gruntowej na terenach przyległych do rzeki.

2) Zagrożenie dla jakości wód podziemnych i powierzchniowych

Na obszarze gminy brak jest większych źródeł zagrażających czystości wód powierzchniowych i gruntowych. Gmina Klukowo jest gminą o charakterze rolniczym. Jednym z najpoważniejszych źródeł stwarzającym zagrożenie dla czystości wód w gminie jest hodowla na dużą skalę bydła i trzody chlewnej w stosunkowo dużych oborach i chlewniach, w technologii bezściółkowej.

3) Zagrożenie dla jakości powietrza

W gminie Klukowo nie występują praktycznie żadne większe źródła emitujące zanieczyszczenia do powietrza. Największym źródłem zanieczyszczeń powietrza są zanieczyszczenia ze środków transportu oraz małe źródła spalania paliw.

4) Zagrożenie akustyczne

Do czynników mających niekorzystny wpływ na klimat akustyczny gminy Klukowo jest transport drogowy, poza tym brak jest innych źródeł emitujących hałas. Jednakże trzeba zaznaczyć, że przez teren gminy nie przechodzą ważne trasy komunikacyjne, takie jak drogi krajowe i wojewódzkie, charakteryzujące się dużym natężeniem ruchu.

5) Inne zagrożenia

- zagrożenie poważnymi awariami

W gminie Klukowo nie ma zagrożenia poważnymi awariami, gdyż nie ma na tym obszarze większych zakładów przemysłowych, ani dróg o przeznaczeniu tranzytowym. Zagrożeniem mogą być wycieki paliw płynnych ze znajdujących się w gminie stacji paliw lub wycieki paliw ze środków transportu.

- promieniowanie niejonizujące

Jedynymi źródłami promieniowania niejonizującego w gminie są przebiegające przez jej teren linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia, stacje transformatorowe, telefonia komórkowa, sprzęt gospodarstwa domowego i instalacje elektryczne. Linie elektroenergetyczne, stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje transformatorowe są usytuowane w bezpiecznej odległości od zabudowań gospodarskich i mieszkalnych. Nie stwarzają poważnego zagrożenia dla mieszkańców gminy.

Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

Przez teren gminy nie przebiegają żadne znaczące w układzie komunikacyjnym kraju i województwa drogi. W układzie sieci drogowej są jedynie drogi powiatowe i gminne, ale za pośrednictwem dróg powiatowych istnieje możliwość powiązań komunikacyjnych gminy z drogami krajowymi nr 66 (przejście graniczne w Połowcach – Zambrów) oraz z drogą krajową nr 63 (przejście graniczne z Rosją Rudziszki – Kryłowo do przejścia granicznego z Białorusią w miejscowości Sławatycze). Sieć dróg w gminie jest zadowalająca, stosunkowo równomiernie rozwinięta. Układ sieci jest promienisty z rozwiniętymi połączeniami północ – południe po stronie wschodniej gminy. Na terenie gminy brak jest odcinków przeznaczonych dla ruchu tranzytowego. Gorzej przedstawia się stan nawierzchni dróg, ponieważ wymaga modernizacji. Drogi są niedostosowane do obecnego natężenia ruchu i nowoczesnych standardów. Gęstość sieci dróg gminnych wynosi 50,01 km/100 km² powierzchni gminy.

Przez teren gminy Klukowo nie przechodzi żadna linia kolejowa.

Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy Klukowo według danych GUS z 2008 roku wynosiła 180,4 km. Za pomocą sieci dostarczanych było 442,8 dm³ wody, z której korzystało 4 198 mieszkańców gminy. Z zaopatrzenia w wodę z sieci komunalnej korzysta 90,49 % mieszkańców gminy. Poza zasięgiem sieci wodociągowej pozostają nieliczne gospodarstwa położone z dala od zwartej zabudowy. W latach 2001-2008 gmina wybudowała 103,70 km sieci wodociągowej – przyrost długości o 135 %. Rozbudowę sieci wodociągowej przeprowadzano w latach 2001 – 2002, 2003 – 2006 i 2007 – 2008. Długość

sieci wodociągowej w gminie Klukowo jest wyższa niż średnia długość sieci wodociągowej w gminach wiejskich województwa podlaskiego (wskaźnik na poziomie 104,25 km) i gminach powiatu wysokomazowieckiego (wskaźnik na poziomie 106,08 km). Największe inwestycje związane z rozbudową sieci wodociągowej poczyniono w latach 2007 – 2008, kiedy to wybudowano 90,20 km sieci wodociągowej.

Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Klukowo według danych GUS z roku 2008 miała długość 2,4 km i podłączone były do niej 63 gospodarstwa domowe – jedynie w miejscowościach Trojanowo i Trojanówek. Rocznie za pomocą sieci odprowadzono 5,5 dm³ ścieków. Z sieci kanalizacyjnej korzysta 240 osób, co stanowi 5,2 % mieszkańców gminy.

Na terenie gminy zlokalizowane są dwie oczyszczalnie ścieków. Łączna przepustowość oczyszczalni ścieków wynosi 75 m³/d. Poza tym na terenie gminy Klukowo funkcjonują przydomowe oczyszczalnie ścieków. Ponad 50 % gospodarstw posiada przydomowe oczyszczalnie ścieków. Przydomowe oczyszczalnie ścieków znajdują się w miejscowościach: Klukowo, Klukowo – Kolonia, Usza Mała, Usza Wielka, Łuniewo Małe, Kostry – Śmiejski, Stare Warele, Wyszonki – Wojciechy, Kuczyn, Gródek, Wyszonki – Włosty i Kaliski.

Gmina nie jest zgazyfikowana. Mieszkańcy gminy korzystają z gazu propan – butan do celów socjalnych i grzewczych. Gaz dowożony jest w butlach i zbiornikach napełnianych gazem płynnym. Na terenie gminy Klukowo przewiduje się budowę gazociągu wysokiego ciśnienia Wysokie Mazowieckie – Perlejewo DN 150 (z odcinkiem do Czyżew – osada DN 100) wraz ze stacją redukcyjno – pomiarową I stopnia. Jest to zadanie wynikające z ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego.

Z kolei pod względem elektroenergetyki gmina jest zasilana w energię elektryczną z Głównego Punktu Zasilania GPZ 110/15 kV w Wysokim Mazowieckiem, stacji 110/15 kV w Ciechanowcu. Na sieć elektroenergetyczną składają się:

- linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 400 kV Siedlce – Białystok,
- linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV na odcinku Wysokie Mazowieckie – Ciechanowiec,
- linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV,
- linie elektroenergetyczne niskiego napięcia 0,4 kV,
- stacje transformatorowe SN/NN 15 kV/0,4 kV.

Na terenie gminy Klukowo znajdują się stacje bazowe telefonii komórkowej oraz usytuowane są łącza główne Telekomunikacji Polskiej TP S.A., do których zaliczono łącza główne, łącza w dostęпах ISDN i aparaty ogólnodostępne.

Infrastruktura zaopatrzenia w ciepło na terenie gminy funkcjonuje w oparciu o indywidualne kotłownie zarówno przy budownictwie indywidualnym jak i przy budownictwie publicznym. Są to kotłownie opalane najczęściej węglem, drewnem i olejem opałowym.

Wśród tych ostatnich dominują kotłownie przy budynkach użyteczności publicznej. Gospodarstwa domowe posiadają kotłownie opalane węglem kamiennym i drewnem, a tylko nieliczne olejem opałowym. Zakłady produkcyjne opalane są olejem opałowym i węglem. Na terenie gminy Klukowo pracują również źródła ciepła w oparciu o energię odnawialną - pompa ciepła w ośrodku zdrowia w Klukowie.

W odległości około 0,5 km od Klukowa było eksploatowane składowisko odpadów komunalnych stałych w miejscowości Żabiniec. W 2010 r. składowisko odpadów zostało jednak zamknięte i zrekultywowane.

3. SYNTEZA KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KLUKOWO.

Kształtowanie struktury przestrzennego zagospodarowania gminy

Kierunki rozwoju na terenie gminy powinny zmierzać do utrzymania funkcji rolniczej jako dominującej, gdyż jest to gmina typowo wiejska o charakterze rolniczym. Obszar posiada dobre warunki przyrodnicze i ekonomiczno – organizacyjne do dalszego rozwoju rolnictwa. W południowej części gminy nad rzeką Nurzec istnieją dobre warunki rozwoju funkcji turystycznych. Na strukturę funkcjonalno – przestrzenną gminy składają się główne ośrodki aktywności gospodarczej i osadniczej w gminie oraz pozostałe jednostki osadnicze, stanowiące elementy obszaru aktywności gospodarczej w strukturze zagospodarowania przestrzennego.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego i polityki przestrzennej gminy

Polityka przestrzenna gminy stanowi jeden z elementów całego procesu rozwoju gospodarczego obszaru. Dlatego też cele polityki przestrzennej gminy Klukowo powinny być zbieżne z celami określonymi w dokumentach strategicznych obejmujących gminę Klukowo. Zgodnie z tym, główne cele polityki przestrzennej gminy można sformułować następująco:

- rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich polegająca na modernizacji i rozwoju baz przetwórstwa w sąsiedztwie rynków surowcowych, intensyfikacja i preferowanie gospodarstw farmerskich
- rozwój turystyki poprzez stworzenie bazy turystycznej
- rozbudowa i modernizacja systemów infrastruktury technicznej i poprawy jakości życia mieszkańców, budowa scentralizowanych systemów kanalizacji

w miejscowościach

- rozwój infrastruktury społecznej i tworzenie dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców, dzięki efektywnemu zarządzaniu sprawami lokalnymi
- turystyczne zagospodarowanie szlaku wodnego Nurca i tworzenie warunków do rozwoju agroturystyki

Przyjęta polityka przestrzenna w gminie koncentruje się na, w związku z alokacją przestrzenną inwestycji celu publicznego (w rozumieniu przepisów art. 2 pkt.5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, na kształtowaniu się takich elementów struktury zagospodarowania przestrzennego jak:

- obszary zabudowanych wiejskich jednostek osadniczych przeznaczone do kontynuacji i uzupełnień zabudowy – obejmuje tereny zainwestowane wraz z rezerwami przestrzennymi, które umożliwiają dalszy rozwój zabudowy poprzez kontynuację dotychczasowej struktury urbanistycznej
- obszary wskazane na cele rozwoju zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo – usługowej i produkcyjno – usługowej – obejmuje tereny niezainwestowane lub zainwestowane w niewielkim stopniu, tereny te przeznaczone są do rozwoju funkcji mieszkaniowej oraz usługowej o niewielkim stopniu uciążliwości dla środowiska
- obszary lokalizacji elektrowni wiatrowych – przeznaczenie postulowanych terenów na cele budowlane związane z budową i eksploatacją elektrowni wiatrowych, rozbudowa systemu elektroenergetycznego
- obszary rozwoju zabudowy rekreacyjno – turystycznej
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Podział wyżej wymienionych obszarów ustalono w oparciu o:

- stan i alokację przestrzenną zainwestowania
- analizę procesów społeczno – gospodarczych
- wartości i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego

Tereny wskazane do objęcia zakazem i ograniczeniami zabudowy i zagospodarowania na podstawie przepisów odrębnych

Główne ograniczenia w lokalizacji zabudowy w gminie Klukowo wynikają m.in. z:

- przebiegu linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia, wyznaczone zostają pasy technologiczne o szerokości odpowiednio 30 m, w pasach tych nie należy lokalizować budynków mieszkalnych lub innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi;

- lokalizacji elektrowni wiatrowych, w tym przypadku postuluje się o zachowanie bezpiecznych odległości siłowni wiatrowych od najbliższej zabudowy;
- w przypadku sieci gazowych należy przewidzieć rezerwę terenu pod trasę gazociągu dystrybucyjnego, gdzie powinny być wyznaczone strefy kontrolowane dla gazociągu średniego i niskiego ciśnienia;
- grunty, które stanowią użytki klas I – III oraz grunty rolne wytworzone z gleb pochodzenia organicznego i torowisk nie przeznaczone w studium pod zabudowę oraz grunty stanowiące użytki leśne są ograniczeniem w lokalizacji zabudowy;
- z tytułu przepisów drogowych obowiązuje zakaz zabudowy budynkami mieszkalnymi w odległości określonej w tych przepisach;
- w odniesieniu do terenów górniczych na podstawie przepisów ustawy Prawo Geologiczne i Górnicze ustala się pewne ograniczenia w ich użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy;
- proponuje się ograniczenia dla terenów dolin rzecznych, strumieni i jezior, korytarzy ekologicznych.

Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk

Na terenie gminy Klukowo usytuowane są dwa pomniki przyrody, dla których ustala się zakazy wynikające z przepisów o ochronie przyrody:

- „Topola Biała” położona w Kuczynie
- „Topola Biała”, 3 sztuki, zlokalizowane w Żabińcu.

Na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych, użytki I – III klasy bonitacyjnej wskazane są do użytkowania rolniczego. Lasy ochronne podlegają ochronie na podstawie przepisów ustawy o lasach. W lasach ochronnych zabrania się prowadzenia gospodarki leśnej na ich obszarze. W przypadku udokumentowanych złóż kopalin z koncesją zezwalającą na eksploatację, obowiązuje ochrona przed trwałym zainwestowaniem oraz rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.

W studium wskazane są lokalne wartości środowiska przyrodniczego, rozumie się przez to ochronę strefy biotycznej, ochronę wód powierzchniowych i podziemnych, ochronę gleb, powierzchni ziemi, ochronę powietrza, klimatu akustycznego oraz ochronę przyrody i krajobrazu.

Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

W gminie Kulkowo w 6 miejscowościach istnieją zabytki wpisane do rejestru zabytków. Zlokalizowane są one w następujących miejscowościach: Gródek, Klukowo, Kostry – Podsędkowięta, Kuczyn, Lubowicz – Byzie, Wyszonki Kościelne. Głównie są to zespoły dworskie, kościoły i cmentarze.

Do ewidencji zabytków wpisane są 24 obiekty. W odniesieniu do zabytków znajdujących się w ewidencji, przedmiotem ochrony jest przede wszystkim zewnętrzny wygląd budynków tj. ukształtowanie bryły, opracowanie elewacji (forma i układ otworów, detal architektoniczny) oraz inne elementy decydujące o zachowaniu ich historycznego charakteru m.in. wykończenie ścian zewnętrznych, pokrycie dachu.

W studium wskazane są również strefy ochrony konserwatorskiej. Strefy te powinny być ustalane stosownie do potrzeb i rangi wartości chronionych tych obiektów oraz ich przestrzennie identyfikowalnych zespołów.

Ponadto w gminie Klukowo znajduje się 88 stanowisk archeologicznych. Stanowiska należy objąć ochroną w granicach określonych na podstawie ewidencji AZP.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

W studium przedstawiony jest wykaz dróg powiatowych i gminnych przebiegających przez gminę Klukowo. Za pośrednictwem dróg powiatowych istnieje możliwość powiązań komunikacyjnych z drogami krajowymi (drogi oznaczone numerami 63 i 66) i wojewódzkimi (droga oznaczona numerem 690) znajdującymi się poza obszarem gminy. Uzupełniający układ drogowy w gminie stanowią drogi gminne, które tworzą połączenia pomiędzy poszczególnymi drogami powiatowymi i prowadzą do obszarów położonych z dala od zwartej zabudowy.

System zaopatrzenia w wodę na chwilę obecną to 90,49% mieszkańców korzystających z wodociągu. Poza zasięgiem sieci pozostają nieliczne gospodarstwa położone z dala od zwartej zabudowy. Należy doposażyć gospodarstwa znajdujące daleko od zwartej zabudowy w sieć wodociągową.

Sieć kanalizacji sanitarnej jest słabo rozwinięta. Połączenie do systemu kanalizacji sanitarnej posiadają jedynie mieszkańcy Trojanowa i Trojanówka. W związku z powyższym wymagane jest opracowanie gminnego systemu gospodarki ściekowej.

Obecnie gmina nie jest zaopatrywana w gaz ziemny z sieci przesyłowej. Na terenie gminy planuje się budowę gazociągu wysokiego ciśnienia Wysokie Mazowieckie –

Ciechanowiec – Perlejewo (DN 150) z odgałęzieniem do Czyżewa – Osady (DN 100) wraz ze stacją redukcyjną – pomiarową pierwszego stopnia, zlokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie miejscowości Klukowo. Gazyfikacja przedmiotowego obszaru nastąpi jeśli zaistnieją techniczne i ekonomiczne warunki budowy sieci gazowej.

Przez teren gminy Klukowo przebiegają napowietrzne sieci elektroenergetyczne wysokiego napięcia: 110 kV Ciechanowiec – Wysokie Mazowieckie i 400 kV Miłosna – Narew. Przewiduje się budowę elektroenergetycznej linii wielotorowej, wielonapięciowej po trasie istniejącej linii elektroenergetycznej 400 kV Miłosna – Narew.

Infrastruktura zaopatrzenia w ciepło na terenie gminy funkcjonuje w oparciu o indywidualne kotłownie. Dotyczy to budownictwa indywidualnego i publicznego. Są to kotłownie najczęściej opalane węglem, drewnem lub olejem opałowym.

Gospodarka odpadami jest ważnym aspektem mającym wpływ na jakość środowiska, gleby, otoczenie i krajobraz. Na terenie gminy Klukowo w miejscowości Żabiniec znajdowało się składowisko odpadów. W 2010 r. składowisko odpadów zostało zamknięte i zrekultywowane.

Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym należy do zadań własnych gminy. Przedsięwzięcia te powinny być realizowane ze środków pochodzących z budżetu gminy. Inwestycję celu publicznego o znaczeniu lokalnym zostały opracowane na podstawie:

- Strategii Rozwoju Gminy Klukowo do 2015 roku
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Klukowo na lata 2008 – 2013
- Plan Odnowy Miejscowości Klukowo 2009 – 2013
- Plan Rozwoju Miejscowości Gródek w gminie Klukowo na lata 2005 – 2013.

Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Najważniejszym obszarem do rozmieszczenia celu publicznego jest budowa gazociągu wysokiego ciśnienia Wysokie Mazowieckie – Perlejewo DN 150 wraz ze stacją redukcyjno – pomiarową I stopnia z odgałęzieniem do miejscowości Czyżew – Osada (DN 100). Zadanie będzie realizowane w ramach „Długoterminowego Planu Rozwoju do roku 2020 Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A.”

Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej

Na terenie gminy Klukowo istnieją tereny, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Fakt ten wynika z przepisów odrębnych.

W gminie Klukowo w sołectwie Klukowo, Żabiniec i Wyszonki – Błonie znajdują się tereny górnicze. Na rysunku studium zaznaczono granice terenu górniczego.

Na terenie gminy Klukowo nie wyznacza się obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości.

Na obszarze gminy nie są rozmieszczone obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m².

Na terenie gminy nie wyznacza się obszarów przestrzeni publicznej.

Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Gmina Klukowo nie posiada żadnych obowiązujących oraz nie przystąpiła do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wskazuje się następujące obszary do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- obszary lokalizacji elektrowni wiatrowych
- tereny zabudowy przewidziane do zainwestowania
- obszary koncentracji zabudowy

Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Analizowana gmina posiada bardzo dobre gleby i ogólnie wysokie walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Teren całego powiatu wysokomazowieckiego jest to rejon

najlepszych gleb w województwie podlaskim. Rolnictwo jest wiodącą funkcją gminy Klukowo. Preferowane są kierunki upraw intensywnych oraz chów bydła.

Gmina posiada korzystne warunki rozwoju rolnictwa ekologicznego. Wytwarzanie żywności metodami ekologicznymi może być atrakcyjną alternatywą dla rolnictwa tradycyjnego. Ponadto należy podnieść produktywność i rentowność gospodarstw indywidualnych przez efektywniejsze gospodarowanie nimi. W skali kraju udział gospodarstw ekologicznych stanowi zaledwie 0,03%.

Potrzeby dolesień w gminie są duże i zostały określone na 620 ha w trzech etapach do 2020 r. na gruntach o niskiej bonitacji. Dolesienia powinny sprzyjać powiększeniu istniejących kompleksów leśnych oraz łączeniu mniejszych w jeden kompleks.

Obszary narażone na niebezpieczeństwo występowania powodzi i osuwania się mas ziemnych

Na terenach gminy Klukowo występuje niewielkie zagrożenie powodziowe związane z brakiem wałów przeciwpowodziowych. Na obszarze gminy do powodzi dojść może jedynie w przypadku splotu niekorzystnych zjawisk hydrologicznych, powodujących podwyższenie stanu wód w rzekach. Ewentualne zagrożenie powodziowe występuje na rzece Nurzec.

Niewielki teren osuwiskowy występuje w południowej części gminy Klukowo nad rzeką Nurzec.

Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Filary ochronne czy też pasy ochronne wyznacza się w przypadku wystąpienia na terenach górniczych obiektów budowlanych, dróg, elementów linii elektroenergetycznych (słupy elektroenergetyczne).

W projektach zagospodarowania w odniesieniu do filarów ochronnych określa się takie elementy jak:

- zachowanie bezpieczeństwa powszechnego
- wymogi dotyczące ochrony środowiska
- ochrona złoża i obiektów budowlanych przed zagrożeniem wodnym, pożarami i wybuchami

Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej zgodnie z przepisami ochrony terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady

Na terenie gminy Klukowo nie występują obszary pomników zagłady ich stref ochronnych, w tym obowiązujące na ich terenie ograniczenia dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej zgodnie z przepisami Ustawy o z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz. 412 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271).

Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji

W związku z eksploatacją złoża kruszywa naturalnego w miejscowości Wyszonki Błonie i Klukowo na terenach powstają liczne wyrobiska, hałdy itp. Konieczna staje się rekultywacja terenów poeksploatacyjnych w celu złagodzenia przeobrażeń spowodowanych eksploatacją kopalin. Rekultywacja terenu poeksploatacyjnego powinna być realizowana w oparciu o kierunek i opracowany projekt rekultywacji.

Krajobraz zmieniał się na przestrzeni wieków w sposób ciągły wraz z procesami rozwoju społeczno-gospodarczego. Pierwotna harmonia krajobrazu, a także względna równowaga ekologiczna zostały zachwiane na skutek przejęcia przez obszary wiejskie funkcji wtórnych, obcych dla tego typu układów krajobrazowo-ekologicznych. W tradycyjny krajobraz rolno-osadniczy wkroczyły obce formy – duże kubatury, sieci przesyłowe, zaskakujące dominanty.

Stale rosnące zapotrzebowanie na tereny rekreacyjne i mieszkaniowe stanowi duże zagrożenie dla obszarów wiejskich, najbardziej atrakcyjnych pod względem krajobrazowym. Zagrożony jest krajobraz historycznych zespołów zabudowy – starowsi, nasyconych tradycyjną substancją budowlaną i zachowany ogólny harmonijny charakter krajobrazowy typowej wsi w omawianym subregionie kulturowym.

Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

Na obszarze gminy Klukowo nie występują tereny zamknięte i ich strefy ochronne w rozumieniu przepisów odrębnych.

Obszary problemowe

Na obszarze gminy Klukowo nie występują obszary problemowe, który w rozumieniu przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest obszarem szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych.